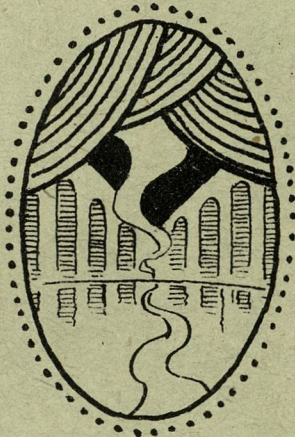

II. l. 1924/25. st. 1.

NOV 1925

15 NOV

Nov korak zastavijamo našemu delu: naš list stopa v drugo leto svojega dekvanja.

Naša samozavest nam pravi: Nismo klicarji v puščavi! Popum, navdih naše mladosti nas vodi! Nasiravno ne bode izklesana naša čustva z velikostjo umetnika, bo vendar stremenje, skladba naših duševnih akordov odtisnila pečat svoji generaciji.

Benc, da bo naš klic našel v vaših bratških dušah odmev.

B. Kranjčič:

Dseh mrtvih dan.

"In zašumela je okoli meze
pretemna, težka pesem iz grobov!"

Svinčeno - sivo nebo vsvarja v dušah ono bolešno in
mučno razpoloženje starca, ki trepetajoč in s tresočimi koleni ča,
ka trenulka, strahnepa, a neizbežnepa, ki mu ga je namenila kruta
usoda, ki steje minute in se gorji ob monotonih udarcih ure,
ki mu, neizprosna, piše sodbo: "Memento mori !....."

To harmonijo smrti presurja bolešno, zategnjeno brne-
nje gvonov, ki trod srce in vsaja v duše oni bešni strah, ono
globoko melanholijo, ki jo čitaš na licih mas, ki hite tiho, s po-
vešenimi glavami in izbuljenimi očmi nasproti večnosti, ki ču-
tijo ledeni dih smrti.....

Sivi sokol plava visoko pod oblaki..... Globoko pod
njim sezorinjajo množice, globoko pod njim trepeta milijone
plamenov, iz az skritih, obupnih prošnji. Izzih blede, slabotna
svetloba očarja sklonjene, ktečeče postave njih, katerim je v
duši tesna, katerih molni, brezizrazni popled izraja temne, iz
obupa rojene misli, ki v divjem neredu bejajo v njih dušah.....

In drzni gospodovavec azurnih višav plove dalje.....
Povsod ista slika, povsod isti vtis gospodstva smrti,
ista skrb, iste solze. Des' svet je ena sama, neskončna sim-
fonija proze, bojazni in žalovanja.

In sivi sokol si ne more kaj, da ne bi vztrepetal
s kriti.....

F. Kovič:

Še več...

Blada še več? ... Hodila svapopolju, duša v duši, srce v srcu.
Takrat sva bila velika kot še nikdar, gledala sva drug drugega
tenzi in boječi sobili najini obrari, velike in polne naše duše
Naju glave sobile polne misli, polne sklepov. — Priznati si ho-
tela...., priznati sem hotel, — toda bila sva brez besed, brez vsega
resničnega, kakor mrtva, rada bi govorila, pa nisva mogla.

Pa pride mimo človek, suh, dolg z bledim in plahim
popledom, zbala sva se ga in jela govoriti, toda o čem? —
O vremenju.....

Ljubzen pa nama je ostala tuja in tajna, pa vendar
obema skupna.

Kada Obereigner:

Sanje.

Glava mi je omahnila na knjigo in zasanzjala sem o slavi.

Videla sem vence in videla z rožami posuto pot. Čula sem petje in vriškanje in čula odmev v svojem srcu. On pa je jezdi mirno, in v njegovih očeh sem videla, da je najmanj omahnjena od svoje slave. Vsi drugi so se opajali z njo, opajali se sami s seboj, le on je bil miren, ker je dobro pozrjal svojo pot. Sanje pravice, ljubezni in lepote, ki obkrožaje zemljo, so se vtelesile in zemeljska slava se jim je poklonila. Tako je moralo biti, in on je vedel: „Če bi ti ne vpili, bi vpilo kamenje.“

Nebo se je stemnilo, ko je on umiral; tako je moralo biti, da se je odela zemlja v temo, ko so križali njene sanje. In on je vedel, da je s svojo smrtjo vrnil sanjam njih veličino in nesmrtnost. Zasanzjala sem o slavi in ko sem dvignila glavo, nisem poznala več mej njeneqa pomena.

M. Delén:

Dečerna idila.

Allega razvita je tanke peruti
in takrat vuti
se potopila si v sen...

Skrivoma videl sem tvoje oči.
— Če sem tam jaz —
O kako vmeni vse tajno drhti!

Se pojdi, mesec, spet za oblake
in se tam drži na smeh!
Jaz slutim resne korake. —

Jožo Kramaršič:

Sanje.

Temen oblak približil je od nekod....
kot črnih krokarjev opornu jata
ki tovarjo z odutnimi glasovi
se dnevu, luči, je zastrl nebo.

Ti hip je ptemnelo svetlo solnce,
gavladala je nepridarna noč.....
Čuj, loč orrčja zemlje tiho vdihovanje
se krade v gluho carstvo požahsenja
v bolestrnih sunkih glas pojemašč
obupno kriče v svet:

"zakaj ni konca večnega trpljenja
zakaj se večnost z vsakim dnem začinja?!"

O jadrni duh, nesrečna žrtev sreče
vzdihuj, vzdihuj, morda sete usmili
tvoji rabej, morda skrha si svoj meč,
igrabi bič ti na okrvavljenih plečih,
morda te urnori nepobv popled žareč!

"Nikdar, nikdar! Ah, večnosti ni kraja,
ta strašna muzka vekomaj naj traja!"
zatulil v noč z obupnim je glasom duh.

On čul sem pesem, pesem o trpljenju,
in sem spoznal ta glas, bil glas je moj!

1. Dolež:

Dih.

Lečerni gozd
ves razbitan
vmehkosti, nežnosti
pripočnil se kot spev
je bajnih dev.....

A on je trd.....

Altrivaški pri
pristali
moral je vnje govornu stcu.....

J. Knez:

Mrak.

Dišnjevo mrak je iz spanja zadržtel
in poljubil mirno je pladino,
iz jezera ovenčanega z mesečino,
z skrivnostjo se blede je mesec vzpel.

Šta je ona tiho med kostanji,
zlat večer jo je v vejevje skrtil,
plaho, kot bi menjen soj oblik,
šel je z njo moj sanz nekdanji.

Počasi utonila je v mrvinem drevju,
zagonetno in pokojno;
skozj noč medlo prosojno,
gráste sanje v srebrnetu so vejevju.

Nada Obereigner:

Jesen.

Oblaki se kopičijo kakor velike, mlečnosive kepe na jasnem nebu. Gledam jih, in njih večno preoblikovanje mi povoti veliko pesem življenja. Ljubim jih, te bele oblake, ki se vale preko nas in nam pustijo za seboj vedro nebo. Ti oblaki so pesem jeseni, pesem zadnjih, najbolj srčnih utripov narave. Člko se ji približas takrat z iskrenim epojzom, kakor se bliža dete materi, darati bo poslednje, najboljše darove: misli umirajočega in idejo življenja.

Dalje oblaki, dalje, pojte mi svojo pesem, dokler je ne bom občutila z vsem bistvom, dokler ne bom pela z varzi, jesenski oblaki!

M. Deléž:

Večeri.

Š čemernostjo se spominjam dolgočasnih večerov, ko po vsem nebu začudenno stirnijo enakomerno na promadeni oblaki in rosi leno dež; dolgočasim se, če pomislim na strašne večere, ko se pojrtavajo med nami, vom bliski in udarjajo na vse strani pretresujoče strele, dasi navdaja dušo takrat neko posebno, svečano občutje in se prikradejo nehote bolj resne misli. Činoco bolj prijetno je že, ako se ozrem po zimskih večerih, ker sedim pri topli peči, zunaj pa na vso moč sneži. Vedno pa se in se bom z rado stic in občudovanjem spominjal večerov, ko tone solnce v oblake.

Nekoč sem bil bolan. Ne spominjam se več, kaj mi je bilo; a vem, da nisem ležal v postelji, temveč sem hodil skrbno ravil iz sobe v sobo. Razen boleznj me je težilo še nekaj, a kaj, nisem vedel in se tudi nisem domislil, ko sem razmišljal. Štukažno pa sem prišel proti večeru k oknu v bratovi sobi — in mahotna mi je ostala samo bolezen: doince se je veličastno potapjalo v oblakih.... Des zamaknjen sem ga gledal in del žalosten proč, ko se je privabil prvi mrak.

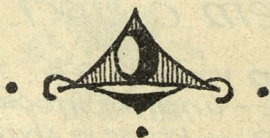
Čd takrat ljubim take večere.

Nedavno sem bil ves popoldaj v sobi in niti slutil nisem, da bo moj večer. Š proti šesti uri je prišel oče, pa mi naročil, naj grem takoj po nekaj v trgovino. De, nar sem potlačil v lep in hitro odšel. Toda komaj sem prišel do hišnih vrat, sem se presenečen ustavil: solnce je bilo v oblakih. — Štopil sem se do vitne ograde, se naslonil na steber in zagrl včudovit zahod. Ko sem se prebudil kakor iz težkih sanj in se spomnil karz bi moral iti, je bilo prepozno.

Še malo oblakov je bilo po nebu; naj več na zapadu

in vsi so bili raztrgani in okrvavljeni — kakor bi bili ode-
ti s svečano tančico. In v njih se je poslavljalo od zas. zla,
tordeče poreče solnce s svojimi ljubkimi, bisernimi žarki:
O, kako je bilo čudovito sredi svojega razkosja!.....

Tam za dražocenzimi oblaki, kamor se je začelo
skrivati se dražocenejšje solnce in kamor se prav malo
vidi med oblaki, tam je zov svet, sem je začelo, — čisto
nenaz, a mora biti ves v cvetkah, v srebru in glatu in
ševilnih mavricah. In poreče sem začel priti enkrat
tja.....

M. Belén:

V mraku.

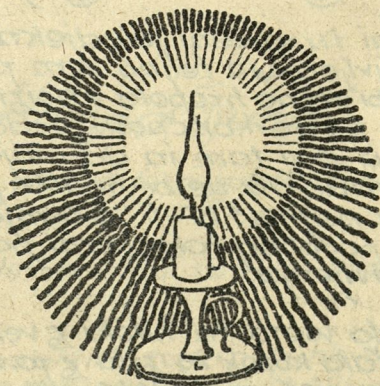
Nikogar ni..... in zatrepčejo
okordi plaho v mrak:

Ko stopujem v lahnem snu —
in daleč, daleč tam na koncu
začne narasčati
skrivnostni šum;

in siv oblček začari.....

Kot da bi me pozdravil v solncu mrak. —

Okordi vzplapolajo koprneče,
akordi zašepčejo proseče —
pa spet nikogar ni.....

Nada Obereigner:

Presem o sreči.

Človek je sanjal in videl srečo. Z vsem svojim bitjem jo je občutil: vstala je - tina molitev iz duše, ki soncu je vstala in se razpabila; - ko se je zbudil jeni več videl.

Verdard je vedel, da je je njegova, bove kje skrita v njegovem bitju, v mislih, v dejanju in morda v besedi. Rit je po srcu, da bi jo izkopal, sanjal in sanjami mreže razprijal; tiho se k srcem drugih je priplazil skrivno s preječim očesom je prezal, v rohu in blažnosti jo je iskal.

In morda včasih spet jo je videl: v sanjah, v dejanju in morda v besedi čutil jo je in spet jo je izgubil. - Kaj je, do danes šeni spoznal.

Nada Obereigner.

Spoznala sem življenje.

Dan je zavriški in v meni se odjeknilo.

Zpanilo se je življenje in kajno sem pila njegov čudo delni sok. Zakaj bi večno hrepela v neizmirtost, zakaj bi se mi večno tožilo po neskončnem, nedosegljivem cilju? Ko vendar vem, da stoji tam in da moja cesta vodi k njemu. Kaj mi brani, da ne bi hodila pevajoč in vriskajoč, pulno sonca naprej? Ni-li sedanjost del neskončne, od tilja, ni cesta, podobna toki, ki mi ponuja iz daljave pot k večni ipri življenja?

Pahko bi prežrla vseto in hitela z velikimi koraki dalje, lahko pa bi skrajšala korak in žrla z jasnim posledom na vse strani, objemajoč na vsak korak nov kolobar obzolja. -

Toda življenje kipi — ta se opaja s hitrostjo svojega napredka, drugi žije posamezne trenutke v dolgih požirkih, ta zopet koraka globoko zatopljen vase.

In jaz:

Dan je zavrtikal in v meni je odjeknilo.....

M. Lelér:

Globina.

skrivnostna vsa
ob šepetanju brez
ograda si se name —
in je plamenček
skutenj daljnih prisel vame.
Kako je solnčno vse!...

Dve lahni senci na poljani
vidim gđaj —
a v njih valuje
samo en smehljaj....

J. Knez:

Cigankina ljubav.

Bila je vidnejva noč, ki je razpletla tajne niti med ljudmi. —

Sam sem sedel pri čaši in stihel v neizmirlni skrivnosti mesečine....

Na daleč so cigankine roke poljubljale gosti.
Sam ljudstva je udarjal vame, nalik dremitnim

Samo kaplje cigankine pesmi so belile noč.
In ta pesem je bila spev trpeče duše, spev velikih hre,
penenj polnih nezpoljene, svetle ljubezni

Gledal sem ciganko in slušal.....

Špota se je ustavila, njene oči so zažarele.
Zapledala je onega, ki ga je videla v sanjah in katere,
ga je oblikoval njen smeh.

In samo hip, blazen popled: skočila je k njemu in mu
razbila čarobne posli na glavi, da je kri brizgnila visoko
proti zvezdam.

Obnemel sem. Le pesem je počasi spuhtevala -
počasi umirala v moji duši.

M. Delén.

Polost.

Tiha noč.
Kobi mogel biti
kot nekdo
v hrepenčem snu! —

Ob bknu
lahna senca se premiče,
skrivnostna noč
od nje
v tišini kmeni valovi,
ukradeni nasmeš skrivaj hiti.....
in raste v duši
prebujenje.....

Idaj povsod
dosti lahnih senc —
prve pa nikjer!.....

Afonizmi:

1) Življenje, ki ga živi to botežno telo zunaj pod pla,
sni in solncem, je te medel odsvit, le močna prispodoba
onega drugega življenja, ki je zaklenjeno v tebi in v meni!

J. Caržkar.

2) Vsak hram v velikem domovanju človeškega srca
ima skrite duri v drupi hram....

J. Caržkar.

L. Pavnikar:

Simon Gregorčič.

Knjepovi šoleznici rojstva.

Časa veliko kolo je zopet prišlo do mesta, kjer se je trenutno ustavilo, da nam zareže trajno sled v srcu. Tu nas vežejo spomi, ni davno minolih dogodkov - tu nas veže globoka hvaležnost do umetnika - ljubljena. Dasi pa ni več med nami, nas veže, dar navdaja prijetno nepoznano čustvo, saj obhajamo rojstvo tepe velikega moza in steni začetek njegovega življenja, ki nam je rodilo toliko lepega in nepozabnega. Knjiga njegovega življenja teži široko odprta pred svetom, dušo svojo pa nam je odkril v poezijah.

Kje je danes še senca ki je padala nanj in ki bi mu kmalu zabranila smeti pot? Nj je več. Prišel je čas in z njim resnica.

Rodil se nam je Gregorčič v času, ko je trkala na vrata nova doba, ko se je svet z enim zamahom otresel tradicije. Tako smo dobili v njem klicarja novega življenja. Puč mo, počnih planinskih fenomenov je ustvarila tisto udano sanjavo naravo, ki je lastna samo njemu. Kakor bi se zbirala dva neusah, živja vreča, eden iz Poče - drugi iz pod kima v njegovo dušo in jo napajala z življenjem, tako tesno je bil navezan na rodno prúdo..... Tako lahko razumemo njegove iskrene domorodne pesmi, katerim so morali celo najstrožji recenzenti priznati umetniško vrednost. Ljubki domači molivi so prišli z njegovih strun naravnost med narod. Pojdi v mraku na vas, pa boš slišal pesem, ki bo zadonela iz krepkih grl, pesem o žalostnem dekletu z rosnim očesom.....

Toda sila je rodila moč. Strune so udarile bojno pesem, ki je zbudila esovane, palmrličice iz probov ksvcbodi!

Odkar je gadijvala vojna vihra preko njegovega groba, kraljuje ob brečevih modre soče, ob vnožju poriškega Triplava mir. Tisina na morju - predno vrbukne orkan. In če bi popledal skrben rodosjub v to planinski raj, nebi videl sočnega zelenja pestrih-planinskih trat, nebi čul Gregorčičevega plasu. Čate plasove še ni prišel čas, skrbno jih čuvajo naši bratje v svojih srcih, pripravljene za dogodke, ki bodo nastopili v velikih dneh.—

T. Knez:

Franz Ksaver Meško.

Govorkarjev naturalizem seni moral posebno udomiti med Slovenci, zato ni čuda, da je našel simbolizem takoj globok odmev, ker je vpeljal novo življenje, v katerem je prišel do vrhova pesnikov ali pisateljev subjektivizma svet. Pri nas je nastopil simbolizem v noveli z Meškom in Cankarjem. Lahko rečemo, da je Meško prvi vzbudil pozornost s svojimi novelami, ki so se takoj priljubile javnosti; seveda so pozneje podlepli Cankarjevi močnejši besedi in pozabili trenotno Meška.

Tako od začetka si je načrtal Meško svoj slog, ki se je v poznejših letih razvil in prispel do svoje izrazitosti. Kakor je živel Meško sam, ločen od ostalega literarnega sveta, je hodila tudi njegova maza svoja pota. Meškove prve, individualne, simbolistične črtice so globok odsev pisateljevega življenja. V vseh svojih spisih je Meško nežen in obziren; on ne pozna trde besede. Posebno so se mu priljubile zančevani, slabotni značaji, ki stojijo v njegovih delih nekako nad pisateljevim duševnim življenjem.

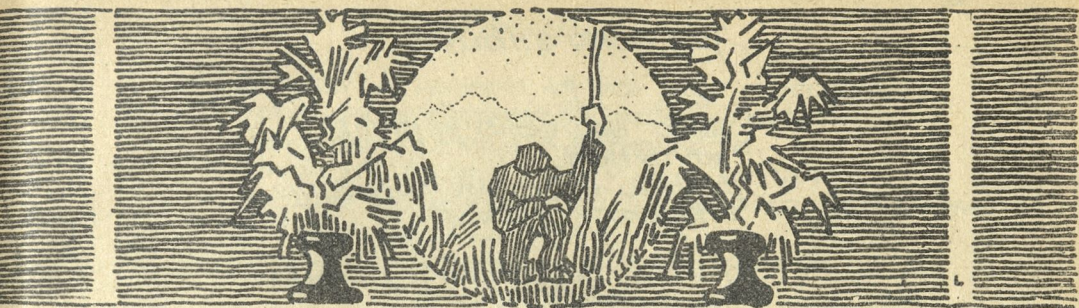
Značilni za Meška so njegovi, z mehko dušo, stilizirani značaji, ki jih je Meško načrtal z nežnim čutom, brez satire in gibanja, potem njegov bogat slog, ki odseva izrazito iz novel.

Šlike in povesti je priobčeval Meško v Knezovi knjižnici; v teh črticah se igral v pravi luči njegova sanjava duša in sponzira, na sončno mladost (Življenja večerna molitev, Izobčena duša, "Moje poti, koro so zvonovi plakati, Pot spokornikov, O človeku, ki se je vračal). L. 1904 je izbral Meško svoje najboljše novele v zbirki "Obtuh večerih", katerim je sledila knjiga "Mir božji". "Disek umet", nizkega razvoja in duševnega razpolabljanja je došel v povesti "Na Poljanji", ki je simbol slovenske domovitosti, bedne in zančevane.

Poleg novel je napisal Meško drame: "Stati", "Na smrt obsojenji", in "Tujina." Toda v dramah ni moral priti do veljave njegov slog in mehkošt njegovega pripovedovanja; zato seni povzpel v dramah tako visoko, kot v noveli. V novejšem času je napisal drama "Pri strastovih" in pred kratkim so igrali njegovi "Listi", v katerih se sponzira z globoko dušo tepe koroške.

Meško je s Cankarjem načelil pojav v našem slovenskem. Skupno sta dala Slovencem individualno simbolistično novelo; ob enem sta uveljavila prigorost in bogastvo našega jezika.

Danes živi Meško v delah pri slovenskem pradedu v tevrni župni; ji; zaslužil bi pač za svoje narodno in pisateljsko delovanje boljše plačilo.

Božo Kramaršič:

V mesečini.

Grevesa mečejo orjaške sence...
Kot zli duhovi, kot pošasti črne
plazeč neslišno se med vitkimi topoli
zavijajo v svoj črni plašč poljane,
planjave neizmerni kumot blede,
razkošna mesečine luč ne seže,
kjer črna noč naravi gospoduje.

Ste se bele steze v mesečini...
Opojna luč razlita je po vrtu,
kjer vitkih palm, akacij bujnih veje
natahno šepetajo tiho pesem
o sreči, radosti in blagostanju.

Spoznal sem: duša mi je kot priroda,
kateri blede mesec ukazuje,
ki v noč ovrnjena ali obdana
od svetle mesečine spi, miruje.

Ne vem, kaj je svetloba in kaj senca
kaj v duši moji vrt je kaj poljana,
kje blagostanje, sreča gospoduje,
kje temnih dni kraljestva so prostrana;
a vem pa, čutim da območje sence
kraljestvo teme je obširneje - kraljuje,
da radosti ni, sreča v moji duši
nikoli ne caruje, le - robuje.

J. Knez:

Jesenske risbuete.

I.

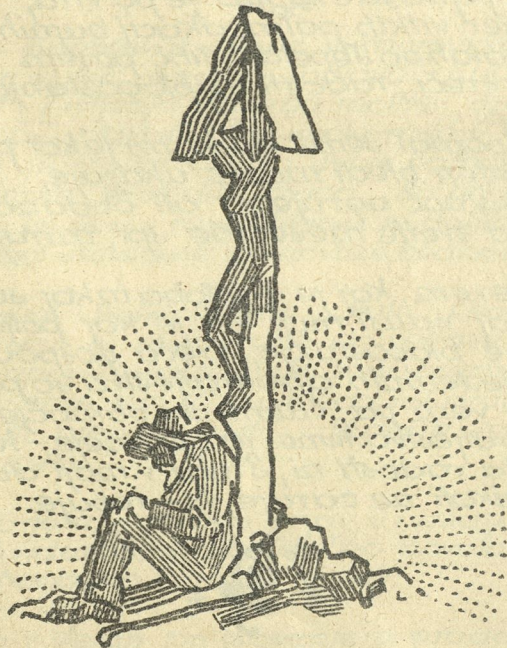
Jesen se v pajih je prelila
v skrivnost,
trudno spajajo semeje sanje
s hipom v bledkost.

Jasna se združila je z dreves
temnečini vrhovi,
žalostni prameni svetlih parkov
zarveneli so z grobovi....

II.

Sam strmim v mrak,
noč je nad menoj,
v njej se globlja moj pokoj,
kot večnosti kotak...

Kam vibraš Bolest,
kaj je v menoj?
dasmeh je s teboj,
prepasan z nočjo.

M. Z. Adlešič:

Spomin.

In meni je spomin, ki tebi poje slavo, spev. —
 spomin dni čarodéjnih, polnih sreče,
 spomin večerov, ki so trepetaje
 pretvcrili ljubezni dih v nemrno smev,
 spomin na noč, ko prvi ti poljub moj je tresaje
 pobožal nežno dlaz. —
 spomin je v meni kot stidak odmev.

M. Z. Adlešič:

Ljubezen.

Kaj je ljubezen? —
 Ljubezen moč je in nemoč
 je čustvo čustev
 je mil pogled, pogit,
 je velikost in čudež,
 je pesem strun prosečih
 v gluho, temno noč.....
 Ljubezen si mi ti,
 ki plédaš sem nekóč
 tvoj krasni čar,
 si ti — o, draga! —

F. Knez

Čuj, srcé!

Dmojo dušo sepa
 tihih sanj porje.....
 spanec na oči mi sepa,
 noč ječi na nebu,
 čuj, srcé!

Dlitno sanje knjej
 z zverdami bože
 vse prek srebrih vej
 plaho klíčejo knjej,
 čuj, srcé!

Dž poljar pojoč šepet
 frudno k meni gre.
 Dobup dodna zaklet,
 v bolest — ljubav objel,
 čuj, srcé!

Zvezde na sinjini
 tihó naj raspe.
 Klic moči v daljini,
 širil je knjej,
 čuj, srcé!

19 jebina.

1.....	Uvodna beseda.
2. B. Kramaršič.....	Djeh mrtvih dan.
3. T. Kovič.....	Se veš...
4. Nada Obereigner.....	Sanje.
5. M. Delén.....	Deberna idila
6. B. Kramaršič.....	Sanje.
7. M. Delén.....	Dih.
8. F. Knez.....	Strak
9. Nada Obereigner.....	Jesen
10. M. Delén.....	Dečeri.
11. M. Delén.....	19 mraku.
12. Nada Obereigner.....	Resem o sreči!
13. Nada Obereigner.....	Spoznala sem življenje.
14. M. Delén.....	Globina.
15. F. Knez.....	Cipankina ljubav.
16. M. Delén.....	Rolest.
17. L. Ravnikar.....	Simon Gregorčič
18. F. Knez.....	Franz Kaver Alčko
19. Jožo Kramaršič.....	19 alleščini
20. F. Knez.....	Jesenške silhuete.
21. M. Adlešič.....	Spomin:
22. M. Adlešič.....	Gubererz.
23. F. Knez.....	Čuj, strcé!

Izdaja literarni krožek "Ivan Cankar," 12 podr F.š.
na realki, Ljubljana

Urednik: L. Ravnikar
Odpovorni urednik: M. Adlešič.

Št. uredništva:

Oporočam vse one, ki mislijo prispevati ga drugo
številko, da s prejemanz proji vode te do 25. f.m.

Urednik:

Risal: L. Ravnikar.

Pisal: S. Penzov